Convenant Doorstroom MBO-HBO

Op vrijdag 5 juli 2019

Partijen:

1. de vereniging MBO Raad, statutair gevestigd en kantoorhoudend te (3447 GM) Woerden aan het adres Houttuinlaan 6, rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer A.J.M. (Ton) Heerts

en

2. de Vereniging Hogescholen, statutair gevestigd en kantoorhoudend te (2514 AP) Den Haag aan het adres Prinsessegracht 21, rechtsgelding vertegenwoordigd door de heer M. Limmen

leggen met dit convenant vast dat zij zich samen zullen inspannen voor een eerlijke kans voor iedere student met een mbo4-diploma die de ambitie heeft om een hbo-opleiding af te ronden.

Aanleiding

De MBO Raad en VH zijn van mening dat iedereen die de capaciteiten en de ambitie heeft om een ho-opleiding af te ronden, die kans zou moeten krijgen.

In het Regeerakkoord 2017-2021 “Vertrouwen in de toekomst” verwoordt het kabinet dat (voor onderwijs en onderzoek) haar voornaamste ambities liggen in (onder meer) de bestrijding van kansenongelijkheid en de stimulering van talent. In het Sectorakkoord hoger beroepsonderwijs 2018 heeft de Vereniging Hogescholen met de minister afgesproken dat de sector onder andere zal inzetten op doorstroming in de onderwijsketen; meer en betere begeleiding van studenten; studiesucces inclusief doorstroom, toegankelijkheid en gelijke kansen. In het bestuursakkoord 2018-2022 van de minister met de MBO Raad is opgenomen dat mbo-scholen gelijke kansen bieden aan alle jongeren om hun persoonlijk talent en burgerschap te ontwikkelen, door te stromen naar een goede positie op de arbeidsmarkt en naar vervolgopleidingen in het mbo en hbo. Met dit voorstel sluiten wij aan bij deze ambities en afspraken. Doorstroom van het mbo naar het hbo is nog steeds dé emancipatieroute voor eerste generatiestudenten naar het ho. Een gelijke kans betekent niet alleen een recht op doorstroming, maar ook een goede aansluiting op deze overgang.

De MBO Raad en de Vereniging Hogescholen maken zich net als de Onderwijsraad ernstig zorgen over de tendens van sociale segmentering. De Onderwijsraad (2018) constateert dat sociale segmentering “(1) de mogelijkheden verkleint van het onderwijs om bij te dragen aan sociale samenhang in de maatschappij, en het (2) zet de toegankelijkheid van en doorstroom binnen het onderwijs onder druk, waardoor sommige groepen leerlingen en studenten minder kansen krijgen in het onderwijs”. Een goede doorstroom van mbo naar het hbo moet een tegenkracht tegen de toenemende segregatie vormen.

Beide sectorraden zijn van mening dat het - gezien de veelheid aan relevante factoren die een rol spelen bij doorstroom - niet mogelijk is een algemeen format of beleid te formuleren voor (zowel mbo als hbo) instellingen om de aansluiting tussen de opleidingen van beide sectoren te verbeteren. Er zijn grote verschillen tussen de verschillende regio's én tussen en binnen verschillende sectoren; ook is er – zo blijkt telkens uit onderzoek - een veelheid aan relevante factoren die van invloed is op het studiesucces bij doorstroom. Hogescholen en mbo-instellingen zullen op een flexibele manier en met elkaar in de regio op opleidingsniveau moeten vaststellen wat de belangrijkste interventies zijn om de mbo-er een zo groot mogelijke kans van slagen te geven op het hbo. Instellingen moeten de ruimte krijgen om nieuwe initiatieven op te zetten en te experimenteren om uit te vinden wat werkt. Dit is een dynamisch proces, vergt continue afstemming en een jaarlijkse heroverweging van inzet van middelen, docenten en leslocaties.

Met behulp van de extra middelen welke voor hogescholen beschikbaar zijn gekomen voor het verbeteren van de aansluiting met het toeleverend onderwijs (op basis van regionale ambitieplannen) is de basis gelegd voor een betere doorstroom. Ook de Studentlab-projecten hebben hier een bijdrage aan geleverd. Zowel de VH als de MBO Raad wensen een doorbraak in de doorstroomproblematiek te bewerkstelligen: het is tijd voor de volgende stap. Het gaat hierbij om het creëren van gelijke kansen voor iedere afgestudeerde mbo-er die de ambitie heeft om een hbo-opleiding te volgen.

Voor het verbeteren van de doorstroom mbo-hbo zien de VH en MBO Raad drie belangrijke pijlers:

1. **Focus op regionale samenwerking - versterken van regionale samenwerkingsverbanden**

Het is wenselijk en noodzakelijk dat roc's en hogescholen zélf de regie pakken op het verbeteren van de aansluiting en doorstroom van hun studenten. Handvatten zit in regionale samenwerking dicht op de problematiek, ook gezien de regionale verschillen. Beide sectorraden zien de regionale samenwerkingsverbanden tussen mbo en hbo-instellingen hierin als de belangrijkste actor. Beide sectorraden zullen de leden hierin stimuleren.

2. **Landelijke kennisdeling als katalysator**

Het gaat hier om het creëren van een infrastructuur voor een kennisbasis voor alle instellingen, informatievoorziening en -uitwisseling én het delen van goede voorbeelden. Dat wat goed gaat in de regio zou ook op landelijke niveau moeten worden gedeeld. Het gaat er hierbij ook om dat er zichtbaarheid wordt gegeven aan de regionale samenwerking; waarbij de sector als geheel profijt gaat krijgen van succesvolle regionale samenwerking.

3. **Maatschappelijke uitdagingen - vragen uit de beroepspraktijk gezamenlijk benutten om de burg te slaan tussen mbo en hbo**

Duurzaam wonen en duurzaam voedsel produceren, het bestrijden van armoede en de stijgende gezondheidskosten nu Nederlanders steeds ouder worden, allemaal voorbeelden van maatschappelijke uitdagingen waar het beroepsonderwijs elke dag gezamenlijk aan werkt om tot oplossingen te komen. Hogescholen en mbo-instellingen zullen de samenwerking op dit soort thema's versterken; bijvoorbeeld door gezamenlijke projecten waarin – midden in de arbeidsmarkt - samen wordt gewerkt aan oplossingen. Op die manier ontmoeten werkgevers, professionals, docenten, onderzoekers en studenten uit het mbo en het hbo elkaar vaker. Maatschappelijke uitdagingen kunnen een katalysator zijn om samenwerking tussen de onderwijssectoren te stimuleren.

Inhoudelijk committeren beide sectoren zich aan het aanpakken van de volgende aandachtspunten:

Acties voor het mbo

- (In voldoende mate aanbieden van) keuzedelen gericht op doorstroom
  Daarbij onderkennen we verschillende soorten keuzedelen; keuzedelen die gericht zijn op een algemene voorbereiding, alsmede keuzedelen die zich richten op specifieke overgang of specifieke inhoud.
- (meer) aandacht voor de doorstroom-kwalificatie van het mbo (drievoudige kwalificatie) bij het vaststellen van de kwalificatiedossiers (actie SBB).
  De helft van de mbo 4 - studenten gaat door naar het hbo. Het doorstroomperspectief van deze opleidingen is dus minstens nét zo belangrijk als het arbeidsmarktperspectief.

Acties voor het hbo

- Aandacht voor andere (meer praktijkgerichte) manier van leren van mbo-studenten in de eerste periode van het hbo (cruciaal hierbij zijn de eerste 100 dagen). Hogescholen kunnen nog beter onderzoeken wat mbo-ers die doorstromen nodig hebben, inhoudelijk en pedagogisch. Een hogeschool kan dan de opleiding zo vormgeven dat de overstap gemakkelijker is. Hogescholen zorgen dat de SLB-begeleiding op het hbo vanaf dag 1 (studieloopbaanbegeleiding) goed aansluit bij het LOB-traject van mbo'ers die doorstromen.
- Inzet van mensen en middelen voor het keuzedeel "Voorbereiding hbo" en andere projecten die de doorstroom verbeteren. Het gaat om de inzet van docenten die in staat zijn om het keuzedeel "Voorbereiding hbo" te begeleiden en het fysiek mogelijk maken het keuzedeel op de leslocatie van een hogeschool aan te bieden. Zo maakt de mbo-student al daadwerkelijk kennis met de locatie, sfeer en docenten.
- Beschikbaar stellen van cijfers en analyses over het studiesucces (primair op regionaal niveau en via de regionale samenwerkingsverbanden)

Actiepunten op het mbo en hbo

- Uitwisselen van docenten en studenten en het samenbrengen van best practices van beide kanten. Maatschappelijke uitdagingen die mbo en hbo samen aangaan zijn daarbij een belangrijke kans. Docenten kunnen veel van elkaar leren als zij in één team functioneren. Het gaat om het leren kennen van elkaars leerwereld en het daarbij centraal stellen van het leerproces van de student. Dit helpt ook om de verschillen (soms zelfs kloof) in cultuur die de student ervaart van mbo naar hbo te overbruggen.
- Ondersteuning en begeleiding bij de – vaak lastige - overstap van mbo naar hbo (o.a. via LOB en SLB). Hierbij zetten we het leerproces van de student centraal. Uitgaan van de kansen en mogelijkheden van ieder individu en zorgdragen dat ieder individu ook de handvatten krijgt om deze kansen te benutten, juist ook als er sprake is van achterstanden in kennis/competentie.

De Associate degree neemt een bijzondere plaats in de aansluiting tussen mbo en hbo. Deze tweejarige hbo-opleiding is bij uitstek geschikt voor de mbo-student; veel hogescholen richten zich met het onderwijsconcept van de Ad-opleidingen dan ook op deze doelgroep. Hier ontstaan best practices in de aansluiting die breder kunnen worden gedeeld. De VH en MBO Raad sloten in juni 2018 een convenant over samenwerking rondom de Ad-opleidingen.

Waar de minister van OCW een helpende hand kan bieden:

VH en MBO Raad zetten in op een bestendige samenwerking op het gebied van de overgang van mbo naar hbo en nodigen OCW uit om op de volgende belangrijke manieren bij te dragen:

- Op korte termijn het beschikbaar stellen van doorstroomgegevens van mbo-hbo aan hogescholen en mbo-instellingen
- Op langere termijn door middel van een bestendige gedragslijn en een materiële impuls specifiek gericht op het creëren van gelijke kansen in de doorstroom mbo-hbo.

Ton Heerts
Voorzitter MBO Raad

Maurice Limmen
Voorzitter Vereniging Hogescholen

juli 2019